

Bijdrage Marente Lokin namens IVN/Natuur- en Milieugroep Vught over VAB-beleid Vught Raadsdialoog 14 september 2023

Mijn naam is Marente Lokin. Ik woon in Cromvoirt. Ik ben landbouwkundig ingenieur en werk op de HAS als docent-onderzoeker regeneratieve landbouw. Samen met mijn moeder heb ik een kleinschalig kerstbomenbedrijf in Cromvoirt. Leasekerstbomen, die dus meerdere jaren in dezelfde familie meegaan. Binnen IVN/NMV kijk ik naar de kansen van de agrarische sector om bij te dragen aan de natuur en het milieu. Die kansen zijn er volop!

Het gaat vandaag over vrijkomende agrarische bebouwing. Goed onderwerp, want het Beleidskader VAB, zoals dat in het bestemmingsplan Buitengebied is opgenomen, overschrijdt volgens ons wettelijke beperkingen. Het is in strijd met de omgevingsverordening van de Provincie, en daarom ligt de zaak nu dus ook bij de Raad van State. Met deze VAB regeling dreigt het platteland een bedrijventerrein te worden met loodsen, hallen en werven. Dat past hier niet. IVN/NMV heeft de Raad van State gevraagd het Beleidskader onverbindend te verklaren. Ik wil nu niet op de zaken vooruit lopen; in november zijn de zittingen.

Laten we het vandaag over een positieve boeg gooien: wat kan wél? Ten eerste zouden we het mooi vinden als het buitengebied zoveel mogelijk agrarisch blijft. Dat klinkt misschien als een gek standpunt voor een natuur- en milieuvereniging, maar er zijn zoveel mogelijkheden voor klimaatpositieve en natuurinclusieve landbouw.

Mochten de gebouwen echt vrijkomen, geef die dan aan waar het meeste nood aan is: woonruimte. Binnen een gemiddeld agrarisch bouwvlak kunnen één tot drie woningen komen. (*N.b. binnen het bouwvlak; dus geen weiland vol zetten met huizen!*) Ook kleinschalige niet-agrarische bedrijfsruimte is toegestaan vanuit de omgevingsverordening. 90m² mag, binnen de regels van de provincie. (*N.b. dus hallen van 400 of zelfs 1000 m² waar het College denkt zijn juridisch kansloos!*) Meer gaat het niet worden in de groenblauwe mantel en dat moeten we ook niet willen.

Maar waar VAB is, is natuurlijk ook VAG. Vrijkomende agrarische gronden. En daar wil ik het vooral over hebben. Door gebrek aan opvolging en milieuproblematiek gaan er boerenbedrijven stoppen, ook in Vught. Als de gemeente geen positie inneemt, zullen vrijkomende gronden overgelaten worden aan de marktwerking. Grond in deze regio is zeer gewild. Agrarische bedrijven staan in de rij om die op te kopen en vol te zetten met boomteelt, aardappels, uien of graszoden. Die teelten gebruiken extreem veel water, kunstmest en pesticiden. De ene belastende activiteit (veeteelt) wordt zo door de volgende vervangen. En dan raakt Vught van de wal in de sloot.

Als we zo doorgaan, wordt de stikstofcrisis opgevolgd door de watercrisis. En daarna de biodiversiteitscrisis. Dan kunnen we straks helemaal niets meer met die gronden. En tegen die tijd word ik vast weer hier uitgenodigd om over precies hetzelfde onderwerp te praten: milieubelasting van de landbouw. Dus grijp deze kans en maak nu in één keer goed beleid over vrijkomende agrarische gronden! Dat scheelt niet alleen een hoop natuur- en milieuschade, maar ook gewoon een hoop kostbare tijd.

Ik wil wel meedenken, dus hier vijf tips aan de gemeente.

- Tip 1: Koop als gemeente vrijkomende agrarische gronden op.
- Tip 2: Bevorder op die gronden duurzaam landgebruik via verkoop-, of pachtvoorwaarden.
- Tip 3: Help kopers en pachters met het realiseren van toekomstbestendige en kleinschalige landbouw. Denk daarbij ook aan coöperatieve landbouw. De Duinboeren hebben hier al ervaring mee! Ook partijen als Land van Ons, Aardpeer, Herenboeren en Wijland hebben veel expertise.
- Tip 4: Bevorder extensief commercieel beheer, bijvoorbeeld agroforestry. Landbouw en natuur staan minder ver uit elkaar dan het soms lijkt.
- Tip 5: Geef gronden die grenzen aan Natura 2000 terug aan de natuur. Werk actief mee aan de Brabantse Bossenstrategie.

Het mooiste is: we hoeven dit niet zelf te betalen. Er is volop geld beschikbaar voor gemeentelijke grondaankopen, via het Brabantse Programma Landelijk Gebied, en NPLG, het natuurnetwerk en Transitiefonds. Maar dan moet Vught wel op tijd een visie inbrengen. IVN/NMV wil daarbij helpen.

Kortom:

1. bestem vrijkomende agrarische bebouwing voor waar de meeste vraag naar is: wonen.
2. koop vrijkomende agrarische gronden actief op, zodat ze veilig zijn voor toekomstbestendige landbouw.

En vergeet niet waar de hele landbouwtransitie om begonnen was: het redden van onze natuur. Van onze eigen leefomgeving, die ons water, zuurstof en bescherming tegen klimaatextremen biedt. De landbouwtransitie is er niet om de landbouw te redden, maar om onze natuur te redden. Want we kunnen niet zonder.